

Τα πολιτικά της Εκκλησίας (Σεβασμ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος Βλάχος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 24, 2006

Διάλογοι για το Εκκλησιαστικό

Η κρίση στις σχέσεις Οικουμενικού Πατριαρχείου και Εκκλησίας της Ελλάδος, η οποία οδήγησε, ως μη ώφειλε, στην απόφαση της Διευρυμένης Ενδημούσης Πατριαρχικής Συνόδου, της 30ής Απριλίου 2004, απέδειξε ότι οι μικροψυχίες, οι προσωπικές τοποθετήσεις, οι προκαταλήψεις, αλλά και οι λεονταρισμοί, ως και η έλλειψη πνεύματος αμοιβαίας αγάπης και εμπιστοσύνης, δεν είναι πάντοτε οι καλύτεροι σύμβουλοι για την αντιμετώπιση και επίλυση εκκλησιαστικών κρίσεων.

*Επίσης, η μετά την 30ή Απριλίου 2004 εξέλιξη του θέματος επιβεβαίωσε ότι η ιστορία είναι πάντοτε ο καλύτερος σύμβουλος και η εκκλησιαστική παράδοση ο δρόμος που μπορούμε να ακολουθήσουμε για να φτάσουμε σε κάποια λύση, στο πλαίσιο της νομιμότητας και της κανονικότητας.

Εκφράσεις του τύπου «ευρισκόμεθα ενώπιον προειλημμένων αποφάσεων και τετελεσμένων ενεργειών και γεγονότων» δεν μπορούν να τεθούν ως βάση για μια μειλίχια τοποθέτηση και κοινά αποδεκτή απόφαση, ή ως προϋπόθεση για την έναρξη ενός διαλόγου.

Χρειάζεται να ξεπεραστούν όλες αυτές οι «προκαταλήψεις» και οι δύο Εκκλησίες, στο πνεύμα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και καταλλαγής, να διαλεχθούν, προκειμένου να ξαναποκτήσουν την επικοινωνία τους και να επιβεβαιώσουν την αδελφική τους ενότητα.

*Η εκκλησιαστική παράδοση των 75 ετών, δηλαδή από το 1928 και εξής, ο τρόπος δηλαδή συνεργασίας και το πλαίσιο για μια τέτοια συνεργασία, πρέπει να αποτελέσει το πρότυπο αλλά και τον σκοπό κάθε διαμεσολαβητικής προσπάθειας, αφού «εν τη πράξει» κανένα πρόβλημα δεν δημιούργησε, ενώ συγχρόνως επιβεβαίωσε και ένα status σχέσεων, το οποίο ούτε αμφισβητήθηκε ούτε διαταράχθηκε, έστω κι αν κάποιες φορές, προς καιρόν κλυδωνίσθηκε. Αντίθετα μάλιστα βοήθησε για να επιλυθούν προβλήματα, είτε εσωτερικά των δύο Εκκλησιών, είτε με άλλους παράγοντες, είτε και πανορθόδοξα.

Η ίδια η ιστορία επίσης μας διδάσκει, αφού στις κρίσιμες περιόδους των ετών 1833-1850, αλλά και 1919-1928 η εκάστοτε κυβέρνηση απετέλει τον γεφυροποιό εκείνο παράγοντα επικοινωνίας, αλλά συγχρόνως και τον εγγυητή, για τα όσα οι δύο Εκκλησίες συναπεφάσισαν, προσφέροντας όπου ήταν αναγκαίο και την νομοθετική κάλυψη ή κατοχύρωση των συναποφασισθέντων (π.χ. νόμος 3615/1928).

*Στην εκτόνωση αυτής της κρίσης, η ανάπτυξη πρωτοβουλίας από μέρους της κυβέρνησης και αναγκαία είναι αλλά και ουσιαστική. Πρέπει να εκτιμηθεί θετικά από όλους, γιατί, απ' ό,τι φαίνεται, σκοπός της δεν είναι απλά να «βοηθήσει» μέσα από μια διαδικασία αποκλεισμών ή απαγορεύσεων και αρνήσεων, αλλά κυρίως μέσα από την θετική συμβολή της, δηλαδή την εξεύρεση ενός «modus vivendi», ώστε και η κρίση να ξεπεραστεί και νέα προβλήματα να μην δημιουργηθούν, στο άμεσο ή και απώτερο μέλλον.

Παράλληλα με αυτόν τον διαμεσολαβητικό ρόλο της, η ελληνική κυβέρνηση θα προτρέψει για ένα διεκκλησιαστικό διάλογο, τον οποίο και θα ενισχύσει, ώστε να ευδοκιμήσει και συγχρόνως θα εγγυηθεί για όσα οι δύο Εκκλησίες συναποφασίσουν, ακόμα και για θέματα τα οποία ετέθησαν από την τελευταία αλληλογραφία μεταξύ των δύο Εκκλησιών, εάν είναι αναγκαίο.

*Το πλαίσιο αυτού του διαλόγου είναι δεδομένο, τόσο για την ελληνική κυβέρνηση όσο και για τις δύο Εκκλησίες. Τα εκκλησιαστικά καταστατικά κείμενα (Τόμος του 1850, Πράξη του 1928) και τα νομοθετικά (Σύνταγμα και νόμοι 3615/1928 και 590/1977) και ένα μικρό ακόμη αλλά συστατικό κείμενο, το λεγόμενο Κείμενο Συμφωνίας, το οποίο έχουν αποδεχθεί και οι δύο Εκκλησίες, και στα οποία επίμαχα θέματα αρμοδιοτήτων σχετικά με τις Νέες Χώρες, διευκρινίζονται. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να επισημάνω και το εξής:

*Ο νόμος 590/1977, στον οποίο κατοχυρώνονται νομοθετικά τα δύο σπουδαία εκκλησιαστικά καταστατικά κείμενα, δηλαδή ο Τόμος του Αυτοκεφάλου του 1850 και η Πράξη του 1928, εκτός από τη συνταγματική τους κατοχύρωση, είναι νόμος τον οποίον αποδέχθηκαν η Εκκλησία της Ελλάδος και το Οικουμενικό Πατριαρχείο (1976) και η ελληνική πολιτεία το περιέλαβε με νομοθετικό κύρος, με την ψήφισή του στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Πιστεύω ότι το ζητούμενο σήμερα είναι οι δύο Εκκλησίες να επαναποκτήσουν την μεταξύ τους εμπιστοσύνη, να μπορέσουν και πάλι να διαλεχθούν μέσα σε πνεύμα αγάπης και αδελφικής κατανόησης και σ' αυτή την πορεία της διαλογικής καταλλαγής ο Θεός είναι πάντοτε αρωγός.

Σε κάποια από τις επισκέψεις μου στην Αμερική, όταν ρώτησα έναν διαπρεπή ελληνοαμερικανό, που κατέχει μεγάλη θέση στην αμερικανική κοινωνία, ποια ήταν η γνώμη του για κάποια γεγονότα εκκλησιαστικά, που συνέβαιναν εκείνη την εποχή στην Εκκλησία της Αμερικής, μου απήντησε απλά και αφοπλιστικά:

«Με συγχωρείτε, δεν ασχολούμαι με τα πολιτικά της Εκκλησίας», εννοώντας ότι συμμετέχει στη λατρεία και τα μυστήρια της Εκκλησίας, αλλά δεν αναμειγνύεται στις διοικητικές και προσωπικές διαφορές μεταξύ των επισκόπων.

Θα επιχειρήσω να κάνω μια μικρή ανάλυση αυτής της εκφράσεως του διακεκριμένου εκείνου ελληνοαμερικανού, αλλά και καλού μέλους της Εκκλησίας, γιατί είναι επίκαιρη σε σχέση με τα γεγονότα που απασχολούν την ελληνική κοινωνία του τελευταίου καιρού.

*Η Εκκλησία, που είναι Θεανθρώπινος οργανισμός και όχι ανθρώπινη οργάνωση, Θεανθρώπινο Σώμα και όχι ανθρώπινο σωματείο, εκδηλώνεται ενιαίως και πολυτρόπως, ήτοι με την θεία ευχαριστία, που είναι κέντρο της εκκλησιαστικής ζωής, τη λατρεία με τα μυστήρια, τη θεολογία, την άσκηση και τη διοίκηση. Και αυτές οι εκδηλώσεις της Εκκλησίας πρέπει να συνδέονται στενά μεταξύ τους.

Η θεία ευχαριστία και τα μυστήρια εκφράζουν τη θεολογία της Εκκλησίας, η θεολογία δεν πρέπει να είναι αποκεκομμένη από τη θεία ευχαριστία, η άσκηση δεν μπορεί να αυτονομηθεί από τη θεολογία και την θεία ευχαριστία, καθώς επίσης και η διοίκηση της Εκκλησίας δεν μπορεί να ασκείται ξεχωριστά από τη θεολογία, τη λατρεία, την άσκηση και τη θεία ευχαριστία. Γι' αυτό, κατά την εκκλησιαστική μας παράδοση, οι ιεροί κανόνες είναι έκφραση της θεολογίας και της λατρείας.

Με τη θεία ευχαριστία, τα μυστήρια, τη θεολογία και την άσκηση μπορεί κανείς να υπερβεί τη φθαρτότητα και τη θνητότητα, και βεβαίως όλες τις συνέπειες του θανάτου, όλα τα αποτελέσματα των λεγομένων δερμάτινων χιτώνων. Ακριβώς γι' αυτό η ορθόδοξη πίστη δεν είναι ιδεολογική, ατομική, εθνικιστική, φονταμενταλιστική, δεν συνδέεται με εθνοφυλετισμούς και εθνικές Εκκλησίες.

*Ομως είναι ενδεχόμενο ασκώντας κανείς τη διοίκηση, χωρίς τη θεολογία, την άσκηση και τα μυστήρια, να εκφράζει τη φθαρτότητα και την θνητότητα με όλα τα επακόλουθά τους. Οπότε, ενώ η εσωτερική ζωή της Εκκλησίας είναι βίωση της αναστάσεως, η διοίκησή της είναι ενδεχόμενο να επηρεάζεται από όλες τις εκδηλώσεις των παθών που εκφράζουν την παθητότητα, τη φθαρτότητα, θνητότητα, τα συμπτώματα του πεπτωκότος ανθρώπου. Ένας τέτοιος τρόπος διοίκησης είναι αυτό που ονομάζεται «πολιτικά της Εκκλησίας».

*Το πρόβλημα ακόμη γίνεται βαθύτερο όταν η διοίκηση της Εκκλησίας διοργανώνεται όχι με βάση τη διδασκαλία και τη ζωή των Αγίων Πατέρων, αλλά με την κομματική νοοτροπία. Αυτό νοείται με δύο τρόπους.

- Ο ένας, είναι όταν ενδεχομένως συμβαίνει η διοίκηση της Εκκλησίας να ταυτίζεται με ιδιαίτερες κομματικές παρατάξεις.

- Ο άλλος είναι όταν αυτοί που ασκούν τη διοίκηση της Εκκλησίας συμβαίνει να μετέρχονται τρόπους που χρησιμοποιούνται από τα κόμματα, τα οποία έχουν τους δικούς τους σκοπούς. Τότε κάνουμε λόγο για εκκοσμίκευση της εκκλησιαστικής ζωής.

*Και βέβαια γράφοντας αυτά δεν κατακρίνω τον τρόπο με τον οποίον εργάζονται οι κομματικές παρατάξεις, αφού αποβλέπουν στη διαχείριση του κοινωνικού και οικονομικού βίου του ανθρώπου, πράγμα απολύτως απαραίτητο, αλλά επικρίνω το γεγονός όταν αυτοί οι τρόποι υιοθετούνται από την Εκκλησία και αντικαθιστούν τον ευχαριστιακό τρόπο λειτουργίας της εκκλησιαστικής ζωής. Αλλωστε η Εκκλησία δεν κομματιάζει, αλλά ενοποιεί τα « πριν διεστώτα ».

Και βεβαίως ο διοικητικός τρόπος λειτουργίας της Εκκλησίας πρέπει να εκφράζει τον τρόπο με τον οποίο τελείται η θεία ευχαριστία. Όταν η εκκλησιαστική διοίκηση αποβάλλει αυτήν την ευχαριστιακή δομή της, τότε εκκοσμικεύεται και βιώνονται τα «πολιτικά της Εκκλησίας».

*Διαβάζοντας το μεγάλο ρώσο φιλόσοφο Νικολάι Μπερντιάγιεφ, μου άρεσε μια έκφρασή του, ότι πρέπει να αποβλέπουμε στη δύναμη του πνεύματος και να μη μας καταλαμβάνει και εξουσιάζει το «πνεύμα» της δυνάμεως. Πράγματι, αυτή η αντικατάσταση της δύναμης του πνεύματος από το «πνεύμα» της δυνάμεως αποτελεί έναν μεγάλο σύγχρονο πειρασμό.

*Η Εκκλησία είναι το πέλαγος της αγάπης του Θεού, μέσα στο οποίο υπάρχει ο μεγάλος θησαυρός και τον βρίσκει ο πνευματικός εκείνος δύτης, που αγωνίζεται να φθάσει μέχρι τον βυθό.

Ωστόσο στην επιφάνεια υπάρχουν διάφορα μικρά ή μεγάλα κύματα, αποτελέσματα των παθών, που δημιουργούν προβλήματα. Στο βυθό όμως υπάρχει γαλήνη και ηρεμία. Ο καλός κολυμβητής για να περάσει τα κύματα, όπως λέγει ο αββάς Δωρόθεος, δεν πρέπει να το κάνει περνώντας πάνω απ' αυτά, που είναι επισφαλές και επικίνδυνο, αλλά διασχίζοντάς τα από κάτω, κάνοντας βουτιά.

*Σχετικά με τα γεγονότα που απασχολούν την εποχή αυτή τις δύο Εκκλησίες, ασφαλώς ο τρόπος επιλύσεως δεν είναι να παλεύουμε με τα νομικά, εθνικιστικά, πολιτικά και ιδεολογικά κύματα, που είναι ανθρωποκεντρικοί τρόποι συμπεριφοράς, αλλά με τις εσωτερικές υπερβάσεις των κυμάτων (πνευματικές βουτιές), που γίνονται με τη μετάνοια, την αυτομεμψία, την αυτοκριτική, τη σύννοια και τον κενωτικό διάλογο, δηλαδή με έναν τρόπο που εκφράζεται έντονα στην ευχαριστιακή δομή της Εκκλησίας.

*Η φράση « δεν ασχολούμαι με τα πολιτικά της Εκκλησίας » ή το καλύτερο δεν

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

ταυτίζω την Εκκλησία με την πολιτική, ως προς τις επιδιώξεις και τις μεθόδους της, είναι ένας τρόπος υπερβάσεως της φθοράς και του θανάτου.

Η εκκλησιαστική ζωή είναι στην πραγματικότητα σταυρική ζωή, δηλαδή είναι σταύρωση των φαινομένων και ταφή των νοουμένων και έτσι ο άνθρωπος ζει τον λόγο της αναστάσεως, κατά τον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή.

(Πηγή: "Ελευθεροτυπία" 16-5-2004)